

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВ
Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

(Майя НІКОЛАЄВА)
_____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЙНІ ПРАКТИКИ В ПОСТСЕКУЛЯРНІЙ КУЛЬТУРІ

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 034 Культурологія

Освітньо-професійна програма Культурологія

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Релігійні практики в постсекулярній культурі». Одеса, ОНУ, 2022. 15 с.

Розробники: Сумченко Ірина В'ячеславівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри культурології

Протокол № 1 від. “1” бересня 2022 р.

Завідувач кафедри [підпис] (Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Культурологія» [підпис] (Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії

Протокол № 1 від. “6” бересня 2022 р.

Голова НМК [підпис] (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри культурології

Протокол № 1 від. “30” серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

[підпис] (Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від. “_____” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>03 – Гуманітарні науки</u> Спеціальність <u>034 Культурологія</u> Спеціалізації: <u>Культурологія</u> Рівень вищої освіти: <u>Другий</u> (магістерський)	Дисципліна вільного вибору	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		16 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	14 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	60 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Релігійні практики в постсекулярній культурі» полягає в тому, щоб на основі надання студентам знань з теорії секуляризації та сакралізації сформувати у них конкретне уявлення про існування релігії в суспільстві, котра модернізується, виразити в концентрованому та доступному для засвоєння вигляді сучасний спектр досліджень релігійних практик для вдосконалення світоглядної і методологічної культури здобувачів вищої освіти.

Основне завдання курсу «Релігійні практики в постсекулярній культурі» полягає в тому, щоб навчити здобувачів вищої освіти самостійно аналізувати тенденції розвитку релігії, особливості релігійних практик у сучасному соціокультурному просторі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної - здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

б) загальних (ЗК):

- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 04);
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети (ЗК 05);

в) фахових (ФК):

- здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп, визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини (ФК03);
- здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості (ФК 05);
- здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури (ФК 06);
- здатність до розв'язання актуальних проблем культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем (ФК09).

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- ПРН3. Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.
- ПРН8. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.
- ПРН12. Розуміти і застосовувати для розв'язання складних задач і проблем культурології методи та засоби стратегічного планування, прогнозування, моделювання культурних політик.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- необхідні систематизовані знання з філософії, психології, соціології релігії про її функції та роль як специфічної форми суспільної свідомості як соціально-історичного явища, як культурної традиції, особливості нетрадиційних релігійних напрямків, сучасної містики, про специфіку впливу релігії на різні сфери духовної культури;

- загальні тенденції розвитку релігії в XX-XXI столітті традиції східнослов'янських народів;
- сучасні тенденції постсекулярного;
- нові наукові підходи до аналізу релігійних практик.

вміти:

- на основі наукових принципів ставлення до релігії, церкви, богослов'я та віруючих формувати власну позицію до світової духовної культури, її цінностей, створювати умови для діалогу між релігійним і нерелігійним світоглядами;
- аналізувати першоджерела у контексті основних тем курсу;
- розглядати проблему взаємовпливу секулярного і релігійного досвіду в духовній ситуації XX-XXI ст.;
- аналізувати основні тенденції еволюції релігії у сучасну епоху.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Тенденції еволюції релігії в сучасну епоху.

Тема 1. Предмет та ключові поняття курсу.

Проблема підходу та методу до вивчення сучасної релігійної ситуації в світі. Концепт постсекулярної культури як варіант осмислення відродження релігії.

Модернізація та секуляризація: проблема зв'язку. Походження та розвиток секуляризації в християнських та нехристиянських культах. Секуляризація як продукт християнської культури Заходу. Націоналізм та секуляризація (Б. Андерсон). Процеси де секуляризації в сучасному Ізраїлі.

Постсекулярні суспільства: збереження релігійних груп в секулярному середовищі.

Тема 2. Релігія та суспільство: динаміка взаємовідносин. Проблема секуляризації в роботах Макса Вебера та Д. Зільбермана.

М. Вебер про роль релігії в соціальних змінах. Релігійна мотивація соціальних дій. Проблема соціальної вкоріненості релігії – класи, стани і релігія. Проблема впливу релігії («шляхів порятунку») на спосіб життя віруючих. Три способи ставлення до світу у світових релігіях. Релігія і «розчаклування світу». Протестантська етика і дух капіталізму.

«Внутрішньомирська» аскеза і приречення. Ідея професійного покликання. Проблема модернізації та секуляризації / де секуляризації.

Д. Зільберман: роль релігії в трансформації суспільства. Філософське осмислення аскези. «Православна етика та матерія комунізму». Релігійна самосвідомість та секулярна діяльність.

Тема 3. Поняття та роль релігії, інтерпретація секуляризації в феноменологічній соціології знання (П. Бергер, Т. Лукман). Релігія та секуляризаційні процеси в системному функціоналізмі (Т. Парсонс, Р.Белла).

Релігія і конструювання реальності в концепції П. Бергера та Т. Лукмана. Релігія як універсальний символічний універсум. Релігія як результат самотрансцендування. Релігія і повсякденність. Сигнали трансцендентного. Релігія як засіб легітимізації. Значення теодицеї в легітимації релігії. Значення відчуження в конструювання релігії.

Т.Парсонс і розгляд релігії як фактора соціальних змін. Зв'язок економіки і релігії в працях Парсонса. Місце християнства в сучасному індустріальному суспільстві. Спроба Р. Белли побудувати неоеволюціоністську соціологію релігії з використанням системного підходу Т. Парсонса. Релігія як сукупність символічних форм, які співвідносять людину з кінцевими умовами існування. П'ять типів релігії. Ранньомодерна і сучасна релігії.

Тема 4. Сучасні концепції постсекулярної культури

Поняття постсекулярного в філософії Ю.Хабермаса Універсалізм як підстава інтерпретації Ю. Хабермасом ролі релігії в сучасному суспільстві. Феномен постсекулярного суспільства та постсекулярної культури. Залежність сучасних світських держав і суспільств від релігійних традицій і уявлень. Необхідність переведення релігійних висловлювань на мову секулярного, секуляристських висловлювань на мову релігійного.

Змістовний модуль 2. Релігійні норми та релігійні практики.

Тема 5. Релігійні практики як предмет міждисциплінарних досліджень

Тлумачення практики у сучасній культурології.

«Практика» як категорія поведінки, яка завжди співвіднесена з соціальними (колективними) зразками.

Динамічний характер практик як альтернатива механічному їх розумінню як чогось похідного від нормативних текстів і інститутів. Розрив між текстом і практиками – жива реальність, що підлягає вивченню. Практики як простір вільного експериментування з нормою, як та область індивідуальних і колективних дій, де відбуваються постійні експерименти з нормою. Принцип аналізу релігійних практик – інтеграція смислів, вкладених людьми в релігійну поведінку (що вимагає звернення до феноменології релігії), і смислів, що накладаються соціальними відносинами, в які залучені носії цих практик (соціальний рівень розкривається «розуміючою методологією»). Актуальність філософсько-релігієзнавчого вирішення дискусійного питання про взаємовідносини суб'єктивно мотивованих релігійних практик і соціально детермінованих структур повсякденності.

Тема 6. Релігійні інститути та неформальні практики. Релігійні практики та масова культура

Релігійні норми і релігійні практики в умовах глобалізації. Трансформація поняття сакрального. Під впливом глобалізації релігійні практики і вірування все більше стають надбанням публічної сфери, трансформується поняття сакрального. Переосмислення ролі та місця релігії в публічній сфері, багато в чому завдяки збільшенню міграційних потоків, відбувається і в досить секуляризованих західних країнах, де релігійні практики прийнято відносити до сфери приватного, індивідуального. Релігійним символам і практикам починають приділяти активну увагу в бізнес-середовищі, в масовій культурі, в сфері споживання. Амбівалентною при цьому виявляється роль медіа ресурсів, які, з одного боку, конструюють певні позитивні або негативні образи і дискурси щодо релігійних течій і організацій. З іншого боку, самі релігійні течії та організації намагаються використовувати ці ж інформаційні майданчики для власного просування і доступу до більш широким верствами населення.

Комерціалізація релігійних практик. Релігійні організації та мас-медіа.

Тема 7. Святі та обряди. Релігійні практики та ідентичність

Шанування чудотворних ікон – практики, які є точкою перетину різних дискурсів і типів релігійності.

Еволюція культу святих в XVII – XVIII ст. Наслідки культу святих в секуляризованих культурах Сходу і Заходу Європи.

Святість і культ святих в українській культурі (середньовіччя і XX ст.).

Політичні і соціальні функції культу святих.

Ортодоксальність релігійних поглядів та приватних і соціальних експериментів з релігійною нормою. «Боротьба за ідентичність» за допомогою практик.

Релігія на пострадянському просторі як ресурс структурування «серединного» соціального простору – між родиною та державою.

Сучасні тенденції релігійної освіти. Переосмислення теми духовності у вітчизняній культурології. Релігійне розуміння духовності. Роль культурології і релігії у духовному розвитку людини.

Прагнення до досвіду філософування, як з'єднав би «східнохристиянські прозорливості» та «західноєвропейські спекуляції». Розвиток проекту ідей патристики на мову сучасного філософського мислення. Проблема адекватного перекладу релігійної мови, мову віри на мови філософії.

Тема 8. Творення нових релігійних практик. Релігія у великому місті.

Нові форми релігійної повсякденності

Глобалізація та трансформація повсякденних релігійних практик. Зміни традиційних релігійних наративів під впливом масової культури, інформаційних технологій, міграцій та інших глобальних соціальних трендів. Відповіді послідовників релігійних конфесій та різних релігійних груп на виклики глобалізації, вирішення питання співвіднесення універсальної релігійної норми і локальних повсякденних практик.

Мас-медіа як пануюче джерело релігійних цінностей і зразків.

«Винайдення» релігійних традицій. Медійне православ'я. Православні символи як частина (прояв) «модного» стилю. Формування нового типу віруючого до допомогою мас-медіа.

Потреба в узагальненому, недійному православ'ї за логікою пошуку колективної ідентичності. Але цьому протистоїть різноманіття застосувань цього образу у відповідності з індивідуальними логіками ідентичності.

Різнорманіття християнських спільнот і практик.

Мусульманин за межами мусульманської цивілізації. Євроіслам.

Зіткнення сільської та нової міської релігійності, їх зближення на ґрунті уявного протистояння «секулярному світу» в якості повної релігійної субкультури.

Мешканці міст (паломники та їх «аграрна» релігійність: колективний обряд і магічний матеріалізм). Поєднання магії та раціоналізму. Релігійність селян виглядає протилежним чином: більш індивідуалізована і рефлексивна.

Переосмислення поняття «народна релігія». Двовір'я чи багатовір'я.

Практики міжконфесійної взаємодії (досвід Одеси). Православні ярмарки як приклад взаємодії практик – форма «виходу сакрального» з храму у світ (досвід Одеси). Релігійне осмислення значення дару в приватному та суспільному житті. Чаклунство та магія в сучасному житті. Індивідуалізація релігії. Паломницький туризм.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усь ого	у тому числі				Усь ого	у тому числі			
		л	п/с	л а б	ср		л	п/с	ла б	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Тенденції еволюції релігії в сучасну епоху.										
Тема 1. Предмет та ключові поняття курсу.	10	2	1		7	10	2	1		7

Тема 2. Релігія та суспільство: динаміка взаємовідносин. Проблема секуляризації в роботах Макса Вебера та Д. Зільбермана	11	2	1		8	11	2	1		8
Тема 3. Поняття та роль релігії, інтерпретація секуляризації в феноменологічній соціології знання (П. Бергер, Т. Лукман). Релігія та секуляризаційні процеси в системному функціоналізмі (Т. Парсонс, Р.Белла).	11	2	2		7	11	2	2		7
Тема 4. Сучасні концепції постсекулярної культури	12	2	2		8	12	2	2		8
Разом за змістовим модулем 1	44	8	6		30	44	8	6		30
Змістовий модуль 2. Релігійні норми та релігійні практики										
Тема 5. Релігійні практики як предмет міждисциплінарних досліджень	11	2	2		7	11	2	2		7
Тема 6. Релігійні інститути та неформальні практики. Релігійні практики та масова культура	12	2	2		8	12	2	2		8
Тема 7. Святі та обряди. Релігійні практики та ідентичність	11	2	2		7	11	2	2		7
Тема 8. Творення нових релігійних практик. Релігія у великому місті. Нові форми релігійної повсякденності	12	2	2		8	12	2	2		8
Разом за змістовим модулем 2	46	8	8		30	46	8	8		30
Усього годин	90	16	14		60	90	16	14		60

5.Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6.Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та ключові поняття курсу.	1
2	Релігія та суспільство: динаміка взаємовідносин. Проблема секуляризації в роботах Макса Вебера та Д. Зільбермана	1

3	Поняття та роль релігії, інтерпретація секуляризації в феноменологічній соціології знання (П. Бергер, Т. Лукман). Релігія та секуляризаційні процеси в системному функціоналізмі (Т. Парсонс, Р.Белла).	2
4	Сучасні концепції постсекулярної культури	2
5	Релігійні практики як предмет міждисциплінарних досліджень	2
6	Релігійні інститути та неформальні практики. Релігійні практики та масова культура	2
7	Святі та обряди. Релігійні практики та ідентичність	2
8	Творення нових релігійних практик. Релігія у великому місті. Нові форми релігійної повсякденності	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Предмет та ключові поняття курсу /1,2	7
2	Релігія та суспільство: динаміка взаємовідносин. Проблема секуляризації в роботах Макса Вебера та Д. Зільбермана /1,2	8
3	Поняття та роль релігії, інтерпретація секуляризації в феноменологічній соціології знання (П. Бергер, Т. Лукман). Релігія та секуляризаційні процеси в системному функціоналізмі (Т. Парсонс, Р.Белла)/1,2	7
4	Сучасні концепції постсекулярної культури /1,2	8
5	Релігійні практики як предмет міждисциплінарних досліджень /1,2	7
6	Релігійні інститути та неформальні практики. Релігійні практики та масова культура /1,2	8
7	Святі та обряди. Релігійні практики та ідентичність /1,2	7
8	Творення нових релігійних практик. Релігія у великому місті. Нові форми релігійної повсякденності /1,2	8
	Разом	60

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних занять;
- [2] – написання рефератів, есе.

9. Методи навчання

Під методами навчання розуміють способи навчальної роботи викладача та організації навчально-пізнавальної діяльності студентів з метою вирішення різноманітних дидактичних завдань, спрямованих на оволодіння матеріалом, який потрібно засвоїти. У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається пояснювально-ілюстративний метод, у межах якого викладач допомагає студентам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій та практичних занять, на яких студенти репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується метод проблемного викладення. Він допомагає, використовуючи практику активної полеміки, формувати вміння студента критично ставитися до вивченої літератури, заслуханих на семінарах рефератах і доповідях, лекційного курсу. Викладач, поставивши навчальне завдання, формулює пізнавальну мету, а потім,

розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Вивчаючи окремі теми, використовується й дослідницький метод, який передбачає організацію активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео- фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методи поточного \ періодичного контролю: усне опитування, оцінювання доповідей та презентацій.

2. Підсумковий контроль: залік в усній формі.

Протягом засвоєння навчальної дисципліни студенти мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім підсумуються.

Змістовий модуль:

- робота на лекціях та семінарських заняттях (72 балів);
- захист реферату (16 балів);
- перевірка есе (12 балів).

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затверджені шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно

	відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	викласти зміст основних питань навчальної дисципліни Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 0-34	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Релігія та суспільство: динаміка взаємовідносин.
2. Проблема секуляризації в роботах Макса Вебера та Д. Зільбермана
3. Поняття та роль релігії, інтерпретація секуляризації в феноменологічній соціології знання (П. Бергер, Т. Лукман).
4. Релігія та секуляризаційні процеси в системному функціоналізмі (Т. Парсонс, Р. Белла).
5. Сучасні концепції постсекулярного суспільства та постсекулярної культури.
6. Основні феномени людського буття: віра.
7. Релігійні практики як предмет міждисциплінарних досліджень.
8. Релігійні інститути та неформальні практики
9. Релігійні практики та масова культура .
10. Святі та обряди: новації та традиції.
11. Релігійні практики та ідентичність.
12. Творення нових релігійних практик.
13. Релігія у великому місті.
14. Нові форми релігійної повсякденності.

12. Розподіл балів, які отримують студенти ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Види навчаль ної роботи	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
	Кількість балів за одне	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів	Кількість балів за одне	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів (максимальна)

	заняття (завдання)		(максимальна)	заняття (завдання)		
Поточний контроль на лекціях	2	4	8	2	4	8
Практичні заняття	8	3	24	8	4	32
Разом			32			40
Разом	72					
Оцінка самостійної роботи:						
Есе	16	1	16			
Реферат				12	1	12
Разом	28					
Залік						
Підсумкова сума балів	100					

Поточний контроль								Презентація самостійної роботи-дослідження (реферату, есе)	Сума балів
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	28	100
2	10	10	10	10	10	10	10		
Усього за модулем 1: 32				Усього за модулем 2: 40					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Релігійні практики в постсекулярній культурі». Одеса: ОНУ, 2022. 17 с.
2. Силабус курсу.
3. Плани практичних занять.

14. Рекомендована література

Основна

1. Академічне релігієзнавство: підручник / За ред. проф. А. Колодного. Київ, 2008. 862 с.
2. Бондарчук П.М. Релігійність населення України у 40-80-х роках ХХ ст.: соціокультурні впливи, особливості, тенденції змін / НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2009. 381 с.
3. Борейко Ю. Повсякденні релігійні практики як складова соціальних взаємовідносин // Українське релігієзнавство. 2014. № 71- 72. С. 46-53.
4. Вишняк О. Динаміка рівня релігійності та змін конфесійної структури громадян України (2003-2013 рр.): методики та результати дослідження // Соціологічні виміри суспільства: зб. наук.праць. Вип. 6 (17). К.: Ін-т соціології НАН України, 2014. С. 277-290.
5. Горохолінська І.В. Постсекулярність: філософські та богословські інтенції сучасної релігійності. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 424 с.
6. Докаш В., Бочулинський С. Основні форми соціально значущої діяльності християнських конфесій в Україні // Релігія та Соціум. 2012. № 1(7). С. 71-77.
7. Казанова Хосе. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація / переклад з англ. Романа Скакуна. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2019. 348 с.
8. Любчук В.В. Позакультові практики сучасних християнських церков як чинник розбудови громадянського суспільства в Україні. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук: 22.00.04 – спеціальні та галузеві соціології. Луцьк, 2015. 214 с.
9. Особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення українських громадян: тенденції 2010 – 2018 рр. (інформаційні матеріали). Київ, 2019.
10. Яремчук С. С. Релігійні практики в сучасному соціумі: інституціональний контекст. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.

Додаткова

1. Бабій М. Соціологія релігії // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис, 2002. С. 60.
2. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. К: Основи, 1998. 534 с
3. Віллем Ж.-П. Європа та релігії. Ставки ХХІ-го століття. Пер. з фр / Ж.П. Віллем. К.: Дух і Літера, 2006. 331 с.
4. Вілсон Б. Соціологія релігії. / Пер. з англ. М. Хорольської. Київ : Наукове видавництво «АКТА», 2002. 344 с.
5. Габермас Ю. Діалектика секуляризації // Критика. 2009. Число 1-2 (135-136). С. 10-13.
6. Казанова Х. По той бік секуляризації : релігійна та секулярна динаміка нашої глобальної доби: пер. с англ. // пер. Олексій Панич ; літ. ред. Леся Лисенко. К. : Дух і Літера, 2017. 262 с.
7. Коллінз Р. Мікросоціологія релігії: колективні та індивідуальні релігійні практики. Спільне. 2014. № 8.
8. Луц У. Феномен секуляризації: наближення до трансцендентного: монографія. Львів, Літопис, 2016. 240 с.
9. Паращевін М. Релігія в Україні: траєкторія інституційних змін. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2017. 360 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

<http://lib.onu.edu.ua/> - бібліотека ОНУ ім. І.І. Мечникова.
<http://www.onu.edu.ua/ru/index.html> - сайт ОНУ ім. І.І. Мечникова.
<http://www.ognb.odessa.ua/> - Одеська державна наукова бібліотека ім. О.М.Горького
<http://www.nbuv.gov.ua/> - національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> - бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т.Шевченка.
<http://www.filosof.com.ua/> - Інститут філософії ім. Г.Сковороди.
www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html - найвидатніші філософи світу та України
<http://plato.stanford.edu/> - філософська енциклопедія Станфордського університету.
(англійською мовою).
<http://www.utm.edu/research/iep/> - філософська Інтернет-енциклопедія. (англійською мовою).
<http://library.tu.edu.te.ua> 'ТДТУ' – електронна бібліотека студента України

Додаток А

Плани практичних занять з дисципліни «Релігійні практики в постсекулярній культурі»

Тема 1. Предмет та ключові поняття курсу.

1. Концепт постсекулярної культури як варіант осмислення відродження релігії.
2. Модернізація та секуляризація: проблема зв'язку.
3. Постсекулярні суспільства: збереження релігійних груп в секулярному середовищі.

Тема 2. Релігія та суспільство: динаміка взаємовідносин. Проблема секуляризації в роботах Макса Вебера та Д. Зільбермана.

1. М. Вебер про роль релігії в соціальних змінах.

2. Д. Зільберман: роль релігії в трансформації суспільства.

Тема 3. Поняття та роль релігії, інтерпретація секуляризації в феноменологічній соціології знання (П. Бергер, Т. Лукман). Релігія та секуляризаційні процеси в системному функціоналізмі (Т. Парсонс, Р.Белла).

1. Релігія і конструювання реальності в концепції П. Бергера та Т. Лукмана.
2. Т.Парсонс і розгляд релігії як фактора соціальних змін. Зв'язок економіки і релігії в працях Парсонса.
3. Спроба Р. Белли побудувати неоеволюціоністську соціологію релігії з використанням системного підходу Т. Парсонса.

Тема 4. Сучасні концепції постсекулярної культури

1. Поняття постсекулярного в філософії Ю.Хабермаса
2. Феномен постсекулярного суспільства та постсекулярної культури.

Тема 5. Релігійні практики як предмет міждисциплінарних досліджень

1. Тлумачення практики у сучасній культурології.
2. Принцип аналізу релігійних практик – інтеграція смислів, вкладених людьми в релігійну поведінку.

Тема 6. Релігійні інститути та неформальні практики. Релігійні практики та масова культура

1. Релігійні норми і релігійні практики в умовах глобалізації.
2. Комерціалізація релігійних практик. Релігійні організації та мас-медіа.

Тема 7. Святі та обряди. Релігійні практики та ідентичність

1. Шанування чудотворних ікон – практики, які є точкою перетину різних дискурсів і типів релігійності.
2. Святість і культ святих в українській культурі (середньовіччя і ХХ ст.).
3. Релігія на пострадянському просторі як ресурс структурування «серединного» соціального простору – між родиною та державою.
4. Сучасні тенденції релігійної освіти.

Тема 8. Творення нових релігійних практик. Релігія у великому місті.

Нові форми релігійної повсякденності

1. Глобалізація та трансформація повсякденних релігійних практик. Мас-медіа як пануюче джерело релігійних цінностей і зразків.
2. Різноманіття християнських спільнот і практик.
3. Зіткнення сільської та нової міської релігійності, їх зближення на ґрунті уявного протистояння «секулярному світу» в якості повної релігійної субкультури.
4. Переосмислення поняття «народна релігія». Двовір'я чи багатовір'я.
5. Практики міжконфесійної взаємодії (досвід Одеси).